

Arbetarskiildring och deckare i ett

I **Kjell Johanssons** roman *Dåligt folk* får vi följa David, en vikarierande vaktmästare, och vad som händer i hans inre liv från barndomen i ett nergånget hus i Årstaskogen i Stockholm fram till idag. Den beskriver ett barns utsatthet och livets grymhet och vad som kan hända med en människa som har oturen att födas och växa upp på rekordårens skuggsida. När David som vuxen plötsligt en dag bryter samman på sitt arbete på Midsommarkransens gymnasium och därefter får kontakt med Lotti, skolans psykolog, övermannas han till slut av sin egen historia och börjar reflektera över sitt öde:

"Kråkslottet kallades vårt hus och vi som bodde i det fick heta kråkor, senare råttor då jag dumt nog berättat i skolan att vi hade råttor i huset. Där bor dåligt folk, kunde man på blickarna se att de som gick förbi tänkte. Men inte var vi sämre än några andra i området. Ont om pengar hade vi, men det hade många och inte heller till utseende eller uppförande skilde vi oss särskilt mycket från andra".

Modern vistas i olika perioder på Långbro sjukhus. Då får David bo först på Nyboda barnhem och senare i fosterhem. Fadern, Vidar, är död sedan länge och hans mor gifter så småningom om sig med hans farbror Albin. Den handelsresande och alkoholiserade styvfadern är en riktig tyrann, hustrumisshandlare, nyckfull och brutal. Hotet om att David ska bli tvångsomhändertagen hänger hela tiden över familjen. En del av sommarlovet tvingas familjen därför tillbringa på Björkviken för att bibringas "en känsla av vederkvickelse och framtidstro" tillsammans med tiotalet andra familjer som lever med samma hot över sig.

David flyr så ofta han kan från den bistra verkligheten upp till sin koja på vinden. Där umgås han med sin låtsaskamrat Bror och söker kontakt med och vägledning från sin döda far. Saknaden efter honom och en tillhörighet gör sig hela tiden påmind. Men David är stolt. En solitär. Han vägrar att se sig som ett offer och bygger under uppväxten upp ett starkt försvar. Det är inte synd om mig, blir hans mantra.

Den här historien är en blodvändare. Berättelsen flyter på, karaktärerna är trovärdigt skildrade och temat känns välbekant från Kjell Johanssons tidigare romaner. Men det lyfter inte riktigt. Inte förrän det från ingenstans kommer en twist som gör att allt tar en ny vändning. Plötsligt läser jag en deckare som gör att jag måste fundera både en och två gånger.

Allt vi vill är inte möjligt. Allt vi inte vill är möjligt säger David till sin psykolog. Vad är det *egentligen* som har hänt? Är en människa tillräckligt skadad i grunden finns det kanske ingen försoning att söka, ingen räddning att få? Psykologen lyckas inte tränga genom Davids försvar och terapin avslutas.

"Alltför länge hade Lotti dikterat villkoren, alldeles för mycket hade hon fått mig att berätta. Men det var slut med det nu, "terapin" var över. Jag var fri. "Jag vill inte ha med dig att göra, du är en urusel psykolog" ropade jag efter henne."

Senare sammanfattar David inför sig själv: *"Alla människor har något gott i sig... Det må så vara men alla har också något ont i sig. Det kan inte med gott fördrivas. Offret har hämnd att utkräva. Upprättelse sker. Vedergållningen återställer den rubbade ordningen."*

Efter att ha läst den här romanen går tankarna osökt till **Hjalmar Söderbergs** ord i *Doktor Glas*. Man vill bli älskad i brist därpå beundrad, i brist därpå fruktad, i brist därpå avskydd och föraktad. David har aldrig blivit riktigt sedd, han har inte fått vara i goda sammanhang, inte fått höra till.

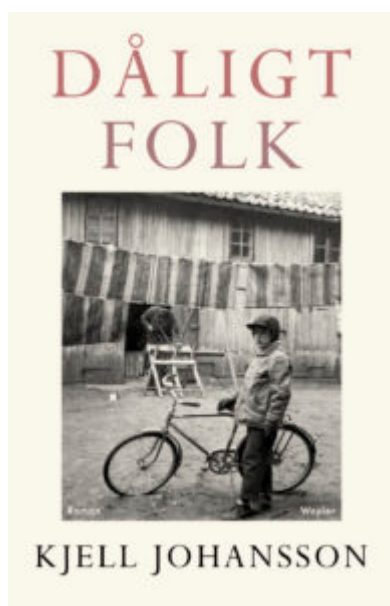
Skam, rädsla och ensamhet har varit hans ständiga följeslagare i livet och då kan destruktiva handlingar till slut bli det enda alternativet som står till buds.

Heléne Nellvik

Dåligt Folk

Kjell Johansson

Weyler

Kjell Johansson är en av arbetarlitteraturens främsta. Romantrilogin *De utsatta – Huset vid Flon, Sjön utan namn* och *Rummet under golvet* – som alla skildrar udda människor i samhällets utkant blev hans genombrott. Dessa följdes sedan upp med *Det var inte jag* och *Familjen*. Kjell Johansson har bland annat tilldelats Ivar LO-priset och Selma Lagerlöfs Litteraturpris.